

BOEKBESPREKING

F.W. Lane, 1957. Kingdom of the Octopus. Jarrolds, Londen. 287 pp., 48 pl., 13 figs. (Prijs 30 shilling).

Jammer genoeg is dit belangrijke en interessante boek bij verschijnen in 1957 aan de aandacht van de redactie van het C.B. ontsnapt. Ondergetekende wil bij deze het boek aan een onverdiende vergetelheid ontrukken. Onder de weinig zeggende titel "Kingdom of the Octopus" verschuilt zich een alleraardigst boek dat vrijwel alle aspecten van de Cephalopoden behandelt. De schrijver heeft in de loop der jaren veel gegevens uit de eerste hand en ook uit de omvangrijke literatuur bijeen gebracht en deze samengevoegd in zijn werk dat terecht als ondertitel draagt "The life history of the Cephalopoda".

De uitgebreide stof wordt behandeld in twaalf hoofdstukken: Cephalopoda (algemeen), voedsel, vijanden, voortbeweging, gedrag, kleur, lichtgevend vermogen,

voortplanting

voortplanting, visserij, economisch belang, gevaar, reuzeninktvis. Het is natuurlijk onvermijdelijk dat sommige hoofdstukken zich ten dele op het terrein van andere begeven; kleur, voortbeweging e.a. behoren mijns inziens onder gedrag thuis en visserij gaat altijd gepaard met economisch belang ! Maar men moet toegeven dat het bijzonder moeilijk is de stof beter in te delen.

Het boek wordt besloten met vijf aanhangsols (anatomische diagrammen, systematisch overzicht van besproken soorten, afstamming, namen van in het boek genoemde niet-inktvis, verklaring van termen), een bibliografie en index. Het geheel is rijkelijk voorzien van uitstekende foto's (waaronder vier kleurenplaten) en andere afbeeldingen en de typografische verzorging laat ook niets te wensen over.

Het is interessant te lezen dat het zo bekende "rookgordijn" van de inktvis ook nog de functie heeft een "fopinktvis" (door de aanvaller te grijpen) te zijn. Treffende foto's illustreren deze interessante hypothese. Het doet verder prettig aan te zien dat de schrijver zijn mededelingen behoorlijk documenteert en werkt volgens het principe ere wien ere toekomt. Ook Nederlandse bijdragen op teuthologisch gebied worden genoemd: Lane verwijst herhaaldelijk naar publicaties van Adam, Bicrens de Haan, Tinbergen, Verwey e.a. Verder stelt hij in een kritische beschouwing over reuzeninktvis vast dat de grootste bekende exemplaren totaál 20 m lang zijn; hij wijst er op dat de armen elastisch zijn en dat men gemakkelijk een reuzeninktvis enige dm kan uittrekken ! Uit het hele boek blijkt hoezeer aquaria en diepzee-expedities tot onze kennis hebben bijgedragen en ook hoeveel vragen nog onbeantwoord zijn. In dit verband is het interessant er op te wijzen dat men pas dit jaar (1961) voor het eerst het rugschild van Sepia grondig onderzocht heeft (zie Journal of the marine biological association of the United Kingdom Vol. 41, No. 2, pp. 319-381).

De bibliografie omvat 33 bladzijden, klein gedrukt. Ik persoonlijk vind het altijd een beetje gevaarlijk een lijst van geraadpleegde literatuur een bibliografie te noemen; dit laatste woord, immers, impliceert volledigheid. Jammer genoeg is deze bibliografie volgens de hoofdstukken van het boek gerangschikt, wat raadplegen volgens andere lijnen een beetje lastig maakt.

Er zij hier de aandacht op gevestigd dat dit boek geen systematisch werk is, noch pretendeert zulks te zijn. Men zal er dus geen determineertabellen, soortenlijsten, verspreidingsgebieden en dergelijke meer in vinden. Het beschrijft de levensverschijnselen van de Cephalopoda en ik geloof dat het op dit gebied verreweg het beste is dat momenteel beschikbaar is, mede ook door het feit dat het in een aangename, wetenschappelijk verantwoorde stijl geschreven is. De meeste lezers zullen het boek aan het slot wel dichtslaan met de vraag: Wanneer krijgen we eens een Nederlands boek over inktvis ?

A.C. van Bruggen